

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра обліку і оподаткування

На правах рукопису

ДОРОТЮК ВІКТОРІЯ ТАРАСІВНА

**ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА АУДИТ ЙОГО
ПОКАЗНИКІВ**

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:

ШМАТКОВСЬКА ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА,
кандидат економічних наук, професор

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № 6
засідання кафедри обліку і оподаткування
від ____ 08.12.2025 р.

Завідувач кафедри
_____ проф. Садовська І. Б.

ЛУЦЬК – 2025

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра обліку і оподаткування
Другий (магістерський) рівень
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачкафедри

«04» грудня 2024 року

**ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЕКТ) ЗДОБУВАЧУ
ОСВІТИ**

Доротюк Вікторії Тарасівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Формування бухгалтерського балансу та аудит його показників
Керівник проекту (роботи) Шматковська Тетяна Олександрівна, к.е.н., професор,
2. Строк подання студентом роботи (проекту) 08.12.2025 р.
3. Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи (проекту): розробка рекомендацій з удосконалення методики складання бухгалтерського балансу та аудиту його показників. Для розкриття мети в кваліфікаційній роботі передбачається вирішити такі завдання: дослідити сутність і значення бухгалтерського балансу; вивчити історичні аспекти виникнення бухгалтерського балансу.
4. Дата видачі завдання 04.12.2024 р.

АНОТАЦІЯ

Дана робота присвячена дослідженню теоретико-методичних основ складання бухгалтерського балансу, аналізу його показників та визначенню шляхів удосконалення практики формування балансу на прикладі підприємства. Метою дослідження є комплексне вивчення економічного змісту бухгалтерського балансу як ключової звітної форми, оцінка його показників, а також розробка рекомендацій щодо підвищення точності, достовірності та оперативності фінансової звітності підприємства. У першому розділі висвітлено економічний зміст бухгалтерського балансу, його роль у формуванні фінансового стану підприємства та забезпеченні прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Окрему увагу приділено нормативно-правовому регулюванню бухгалтерського обліку щодо методики формування балансу та аналізу зарубіжного досвіду складання бухгалтерських звітів і проведення аудиту, що дозволяє виділити сучасні тенденції та адаптувати їх до українських умов.

Другий розділ роботи присвячено практичному формуванню бухгалтерського балансу та аудиту його показників на підприємстві. Здійснено детальний аналіз структури балансу, динаміки активів та зобов'язань, оцінку фінансових результатів діяльності підприємства, виявлено сильні та слабкі сторони облікової політики. Значна увага приділена аудиту показників балансу як ефективному інструменту підвищення достовірності фінансової звітності та оцінки результативності господарської діяльності. На підставі проведеного аналізу сформульовано висновки щодо фінансового стану підприємства та запропоновано заходи щодо його оптимізації.

У третьому розділі обґрунтовано шляхи удосконалення бухгалтерського балансу. Серед запропонованих заходів – впровадження сучасних технологій аудиту, удосконалення методики формування та структури балансу, а також використання інформаційних систем для підвищення точності та оперативності

складання звітності. Практична значущість роботи полягає у можливості застосування запропонованих рекомендацій для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, забезпечення прозорості облікових процесів та покращення якості прийняття управлінських рішень.

Отже, проведене дослідження дозволяє всебічно оцінити процес формування бухгалтерського балансу, його аудит та шляхи удосконалення, що сприяє підвищенню якості фінансової звітності та ефективності управління підприємством.

Ключові слова: баланс, аудит, бухгалтерський облік, управління підприємством.

SUMMARY

This work is devoted to the study of the theoretical and methodological foundations of preparing a balance sheet, analyzing its indicators and identifying ways to improve the practice of forming a balance sheet using. The purpose of the study is a comprehensive study of the economic content of the balance sheet as a key reporting form, assessing its indicators, and developing recommendations for improving the accuracy, reliability and efficiency of the enterprise's financial reporting. The first section highlights the economic content of the balance sheet, its role in forming the financial condition of the enterprise and ensuring the adoption of sound management decisions. Special attention is paid to the regulatory and legal regulation of accounting regarding the methodology for forming a balance sheet and analyzing foreign experience in preparing accounting reports and conducting an audit, which allows identifying modern trends and adapting them to Ukrainian conditions.

The second section of the work is devoted to the practical formation of the balance sheet and auditing its indicators at the enterprise. A detailed analysis of the balance sheet structure, the dynamics of assets and liabilities, an assessment of the financial results of the enterprise, and the strengths and weaknesses of the accounting policy were identified. Considerable attention was paid to the audit of balance sheet

indicators as an effective tool for increasing the reliability of financial reporting and assessing the effectiveness of economic activity. Based on the analysis, conclusions were formulated regarding the financial condition of the enterprise and measures were proposed to optimize it.

The third section substantiates ways to improve the balance sheet . Among the proposed measures are the introduction of modern audit technologies, improving the methodology for forming and structure of the balance sheet, as well as the use of information systems to increase the accuracy and efficiency of reporting. The practical significance of the work lies in the possibility of applying the proposed recommendations to increase the efficiency of financial resource management, ensuring transparency of accounting processes and improving the quality of managerial decision-making.

Therefore, the conducted research allows for a comprehensive assessment of the process of forming the balance sheet, its audit and ways of improvement, which contributes to improving the quality of financial reporting and the efficiency of enterprise management.

Keywords: balance sheet, audit, accounting, enterprise management.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА ФОРМУВАННЯ АУДИТУ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ	11
1.1. Економічний зміст бухгалтерського балансу як звітної форми.....	11
1.2. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку щодо методики формування балансу	16
1.3. Зарубіжний досвід формування бухгалтерського балансу та аудиту його показників	22
РОЗДІЛ 2 ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА АУДИТ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	26
2.1. Аналіз галузі та економіко-організаційна характеристика підприємства.....	26
2.2. Облікове забезпечення формування бухгалтерського балансу і аудиту його показників	29
2.3. Аналіз бухгалтерського балансу і аудит його показників на підприємстві	33
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА АУДИТУ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ.....	36
3.1. Використання сучасних технологій аудиту бухгалтерського балансу.....	36
3.2. Удосконалення методики формування та структури бухгалтерського балансу підприємства.....	40
3.3. Впровадження сучасних інформаційних технологій для підвищення точності та оперативності складання балансу.....	44

ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми. Основним джерелом даних про економічну та фінансову діяльність підприємства залишається бухгалтерський баланс, адже він відображає підсумки роботи усього підприємства і надає відповідну облікову інформацію всім зацікавленим користувачам.

Основою системи прийняття рішень є оцінка фінансового стану підприємства на основі даних балансу, що визначає його рівень, дає змогу дослідити динаміку показників, порівняти їх з показниками інших підприємств та розробити заходи з покращення фінансового стану. Реформування бухгалтерського обліку та прийняття національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку призвело до удосконалення змісту та форм фінансової звітності, в тому числі й балансу. Однак питання щодо структурованості й послідовності подання інформації, проблеми розробки заходів під час аудиторської перевірки та комплексної оцінки фінансового стану на основі балансу, спрямованої на врахування внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на здійснення господарської діяльності, є найбільш складними при адаптації підприємства до ринкових умов.

Для оцінки поточного та прогнозного фінансового стану, напрямів розвитку підприємства, з'ясування можливості підвищення ефективності роботи кожне підприємство проводить оцінку та аудит підприємства. Бухгалтерський баланс виступає найбільш інформаційною формою звітності для проведення такої оцінки. Саме тому, вивчення балансу як основного джерела інформації для проведення оцінки й аудиту на підприємстві є актуальним і важливим питанням і потребує розгляду.

Дослідженню питань формування та аудиту бухгалтерського балансу, розвитку та вдосконаленню його показників присвячували свої праці відомі зарубіжні і вітчизняні науковці: Височан О.С., Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф.,

Дембінський Н.В., Жилінська Л.Ф., Кужельний М.В., Сопко В.В., Крупка Я.Д., Панасюк В.М., Назарова І.Я., Кутер М.І., Муравський В.В., Барилко І.В., Гордієнко Н.І., Задорожний З. В., Лучко М.Р., Палій В.Ф., Руда І.О., Куцик П.О., Ткаченко Н.М., Чижевська Л.В., Хомин П.Я. Проте, незважаючи на існування великої кількості наукових праць із зазначеної тематики, існують дискусійні моменти, що зумовили актуальність роботи, окреслення її мети, завдань та основних напрямів дослідження.

Метою написання роботи є розробка рекомендацій з удосконалення методики складання бухгалтерського балансу та аудиту його показників.

Для розкриття мети в кваліфікаційній роботі передбачається вирішити такі **завдання**:

- ✓ дослідити сутність і значення бухгалтерського балансу;
- ✓ вивчити історичні аспекти виникнення бухгалтерського балансу та оцінити їх вплив на сучасну методику його формування;
- ✓ проаналізувати чинне нормативно-правове забезпечення формування бухгалтерського балансу.
- ✓ вивчити інформаційне забезпечення та порядок підготовки до складання балансу підприємства;
- ✓ визначити основні організаційні та методичні аспекти складання балансу підприємства та розробити пропозиції щодо можливих напрямів розширення його інформаційних можливостей;
- ✓ узагальнити методичні аспекти та надати практичні рекомендації проведення аудиту показників балансу

Об'єктом дослідження є порядок формування і аудиту бухгалтерського балансу підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і методичних положень формування показників бухгалтерського балансу, а також їх аудиту.

Матеріал дослідження. В процесі дослідження використовувалися загальнонаукові методи і спеціальні методи: теоретичного узагальнення,

системного аналізу, аналогії, індукції та дедукції, метод горизонтального та вертикального аналізу балансу, метод читання зовнішньої звітності, метод порівняльного аналізу облікових та звітних даних підприємства за кілька минулих періодів часу, метод порівняльного аналізу фактичних даних підприємства із розрахунками аудитора, метод коефіцієнтного аналізу, праці українських і закордонних науковців, інтернет джерела, національні положення і стандарти.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій щодо удосконалення порядку формування бухгалтерського балансу та аудиту його показників. А саме, у вдосконаленні трактування балансу як форми звітності, уточненні понять «актив» та «пасив», внесенні пропозиції щодо удосконалення чинної форми бухгалтерського балансу.

Апробація наукових досліджень. За результатами дослідження було опубліковано наукові тези: на тему «Формування бухгалтерського балансу та аудит його показників» у матеріалах IX Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування» (листопад 2025 р., м. Луцьк).

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування викладених у кваліфікаційній роботі пропозицій щодо формування бухгалтерського балансу та аудиту його показників.

В кваліфікаційній роботі використано періодичні видання, методичну та спеціальну літературу, законодавчі та нормативні документи, дані обліку і звітності .

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ СКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА ФОРМУВАННЯ АУДИТУ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ

1.1 Економічний зміст бухгалтерського балансу як звітної форми

На бухгалтерський облік покладено завдання по забезпеченню об'єктивного визначення фінансово-майнового стану підприємства та фінансових результатів його діяльності, в цьому є його незамінність і потреба в постійному розвитку. Невід'ємною частиною системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності є баланс, який являється основним джерелом інформації про фінансовий стан підприємства, та забезпечує інформаційні потреби зовнішніх і внутрішніх користувачів.

Вивчення історії виникнення та розвиток бухгалтерського балансу дає змогу зрозуміти економічне життя у минулих століттях, осмислити досвід попередників. Узагальнивши історичні аспекти розвитку бухгалтерського балансу і його побудови дає можливість усвідомити його теперішнє значення і передбачити напрями подальшої еволюції.

Слово «баланс» походить від латинського слова «bilanx», що означає «двошальковий»; bilanx разом зі словом «libra» (терези) у римлян означало двошалькові терези (librabilanx). Тому у багатьох мовах з'явилися слова, подібні до слова «bilanx», що означають «терези»: італійське – labilancia, французьке – labalance, англійське – balance і т.д.

Загалом, слово «баланс», як обліковий термін має два значення:

- рівність, рівновага двох підсумків протилежного значення, які відображаються на рахунках, в таблицях і відомостях: рівність сум або кількості прибутку і витрат, дебету і кредиту, активу і пасиву. У цьому розумінні слово баланс зберігає близький зв'язок зі своїм первісним значенням: однакові підсумки ніби відповідають збалансованим шалькам терезів;

- таблиця, яка містить в собі інформацію про стан активів і пасивів підприємства, а саме результат облікової реєстрації, стан майна в грошовій оцінці на відповідний момент.

В економічній літературі вітчизняні та зарубіжні автори розділилися в поглядах щодо трактування балансу. Деякі з них вважають, що баланс є елементом методу бухгалтерського обліку (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Трактування поняття «Баланс» вітчизняними та зарубіжними вченими як
елементу методу бухгалтерського обліку

№ з/п	Автор	Короткий зміст категорії
1	2	3
1	Дембінський Н.В.	Бухгалтерський баланс є одним з прийомів типового відображення на певну дату (як правило, на 1-ше число місяця) в грошовій одиниці стану засобів підприємства та джерел їх утворення [25].
2	Кутер М.І., Таранец Н.Ф., Уланова І.Н.	Балансове узагальнення як елемент методу бухгалтерського обліку означає операцію обробки бухгалтерських даних, підсумовує їх в інформаційну модель фінансового стану економічного суб'єкта. Дані цієї моделі, зображенні у вигляді звітних показників балансових рядків основної форми фінансової звітності, є незрівняним джерелом при оцінюванні функціонування господарської одиниці, її виробничогосподарської та фінансової діяльності, направленої на удосконалення або розвиток всієї системи управління підприємством [48].
3	Швець В.Г.	Баланс – це одиниця діалектичного методу досліджень, який застосовується як спосіб узагальнення інформації в будь-якій галузі. При тому ж такий елемент, як баланс, необхідний для підприємства бухгалтерського обліку, адже тут він реалізує не лише функцію групування й узагальнення інформації, але і функцію внутрішнього постійного контролю. Крайня функція балансу базується на подвійному представленні господарських операцій у системі кореспонденції рахунків. Проте, це не говорить, що фінансовий звіт про господарські засоби і джерела їх утворення, який у вітчизняній звітності має відповідну назву «Баланс», є рівноцінною категорією, тому його необхідно вивчати як елемент методу бухгалтерського обліку. Відповідність назви зовсім не означає рівноцінність категорій [14].

Примітка: систематизовано на основі [25,48,14].

Багато авторів не погоджуються з трактування балансу як суто елементу методу бухгалтерського обліку. Зокрема, Палій В.Ф. вважає, що навіть саме

об'єднання балансу і звітності в один елемент згідно з процедурним підходом є «дивним і вельми прозоро натякає на те, що баланс — це частина звітності» [22]. Вчений зазначає, що переродження бухгалтерської звітності з елементу методу бухгалтерського обліку в сукупність форм і таблиць, складених за інформацією, отриманою з різних видів обліку, не було своєчасно помічено і осмислено в теорії обліку [22].

В свою чергу, Німчинов П.П. зазначає, що для бухгалтерського обліку звітність як система узагальнених показників є директивою, вказівкою, в яких показниках слід узагальнювати дані поточного обліку. Тому звітність не є складовим елементом методу бухгалтерського обліку. Вона скоріше є методом статистики, однією із форм методу статистичного спостереження, ніж складовим елементом методу бухгалтерського обліку [47].

Хомин П.Я. підкреслює, що «звітність є самостійною системою подання даних, необхідних для інформаційного забезпечення менеджменту і в жодному разі не може вважатись складовим елементом (прийомом) бухгалтерського обліку» [2]. Крім цього, на думку науковця, зведення звітності до рівня елемента бухгалтерського обліку є основною причиною того, що методологію формування її показників учені майже не досліджували, а тому донині не сформована взаємопов'язана їх система [2].

Також, вітчизняні та зарубіжні автори економічної літератури дотримуються ідеї трактування балансу як документа, який визначає фінансовий результат діяльності підприємства (табл. 1.2).

Таким чином, в економічній літературі зарубіжні та вітчизняні автори підтримують ідею трактування балансу як елемента методу бухгалтерського обліку (Кутер М.І., Таранец Н.Ф., Уланова І.Н., Швець В.Г. та інші), або як документа, що визначає фінансовий результат діяльності підприємства (Чижевська Л.В., Сопко В.В., Савічев П.І., Іванов Н.О., Уолш К. та інші).

Таблиця 1.2.

Трактування поняття «баланс» вітчизняними та зарубіжними вченими як документа, що визначає фінансовий результат діяльності підприємства

№ з/п	Автори	Короткий зміст категорії
1	Савічев П.І., Іванов Н.О.	Бухгалтерський баланс – звітний документ, показує в грошовій оцінці усі різновиди засобів, які зосередженні в розпорядженні підприємства станом на певну дату, за двома напрямленнями: за джерелами отримання і цільовим призначенням коштів; за складом, розміщенням і фактичним цільовим використанням цих коштів [34].
2	Сопко В.В.	Бухгалтерський баланс – таблиця відображення характеристики стану майна господарства у відповідності до ознак поділу продуктивних сил у вартісному вираженні і характеристики того ж майна (скільки власних і позичених коштів укладено в підприємницьку діяльність) [35].
3	Чижевська Л.В.	Бухгалтерський баланс – це спосіб узагальненого відображення в грошовій оцінці стану господарських засобів, власності та зобов’язань на певну дату у формі звітної таблиці, складеної бухгалтером для внутрішніх та зовнішніх користувачів з метою прийняття ними управлінських та інвестиційних рішень [33].
4	Уолш Кяран	Бухгалтерський баланс – це звіт, який можна порівняти з двигуном певної потужності, генеруючим певний тип енергії у вигляді прибутку. [5].

Примітка: систематизовано на основі [34,35,33,5].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» баланс (звіт про фінансовий стан) – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов’язання і власний капітал [49].

Враховуючи досвід зарубіжної облікової практики, а також підтримуючи думку науковців, що вважали баланс звітною формою, наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 627, форму звітності № 1 було названо «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», що дає можливість узгодити її назву з іншими формами звітності та розмежувати поняття балансу як елемента методу бухгалтерського обліку та форми фінансової звітності.

Побудова балансу в різних країнах світу буває вертикальною чи горизонтальною. В Німеччині, Франції, Португалії, Бельгії, Італії, США, Росії використовується горизонтальна форма балансу у якій актив відображається

ліворуч, а пасив – праворуч. У Великобританії застосовується протилежне розташування, таким чином статті балансу наводять послідовно одну за одною. Є країни, які використовують або горизонтальну, або вертикальну форми балансу, що закріплено на законодавчому рівні, прикладом яких є Нідерланди [41].

В Україні використовують горизонтальну модель формату балансу з наведенням елементів активу та пасиву, які класифікуються за джерелами фінансування та ліквідністю. Така форма балансу, яка традиційно склалася в нашій країні, зберігає порядок ліквідності статей. Розділи активу виділяються залежно від термінів їх використання, виділення розділів у пасиві орієнтовано на юридичний підхід (окремо показано власний та позиковий капітал) з одночасним поділом зобов'язань за термінами погашення на довгострокові та короткострокові. При чому розділи розташовані в порядку зменшення термінів погашення: спочатку показаний власний капітал, потім представлені довгострокові та поточні зобов'язання.

Бухгалтерський баланс, який є діючим в Україні, відображає стан господарських засобів та джерел формування їх на певну дату не лише для одержання інформації, що є необхідна для управління діяльністю підприємства, а також для задоволення потреб зовнішніх користувачів – статистичних, податкових, фінансових органів, банків, інвесторів та ін.

Бухгалтерський баланс в Україні на сьогоднішній день базується на даних бухгалтерського обліку на системі суцільного та безперервного, документального відображення фінансово-господарської діяльності підприємства. Баланс надає внутрішнім та зовнішнім користувачам правдиву, повну, корисну та неупереджену інформацію про фінансовий та майновий стан підприємства, його фінансові результати та ефективність господарювання за звітний період [41]. Тому бухгалтерський баланс виступає інформаційним джерелом для прийняття управлінських рішень.

Отже, центральне місце у системі фінансової звітності посідає саме бухгалтерський баланс. Він дає змогу розкрити склад і структуру, ліквідність та

оборотність активів підприємства, наявності власного капіталу а також зобов'язань, становище та динаміку дебіторської і кредиторської заборгованості.

Загалом, на сьогодні бухгалтерський баланс – це документ бухгалтерського обліку та компонент фінансової звітності, який містить узагальнюючу систему показників, згрупованих у зведену таблицю, яка характеризує в грошовому вираженні склад, розміщення, джерела та призначення коштів (засобів) підприємства на певну дату, тобто фінансовий та майновий стан підприємства. Баланс є методом узагальнення та отримання інформації про стан господарської системи та засобом управління.

При вивченні історичних підходів до розвитку бухгалтерського балансу допомагає зрозуміти економічну суть поняття, зрозуміти його сучасне значення, усвідомити досвід попередників та прогнозувати напрями подальшої еволюції, тому наступним питанням розглянемо генезис балансу як звітної форми.

1.2. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку щодо методики формування балансу

В сучасних умовах система бухгалтерського обліку активів, пасивів, витрат, доходів та фінансових результатів підприємства не може повноцінно існувати без необхідної нормативно-правової бази, а господарська діяльність в повній мірі не може бути оцінена та досліджена без аналізу відповідного нормативно-правового забезпечення.

В Україні ця база сформувалася впродовж двох останніх десятиліть, але вона постійно змінюється під впливом економічних, політичних, інтеграційних, соціальних та інших чинників.

Діють на території України законодавчі акти, насамперед, спрямовані на забезпечення регламентації бухгалтерського обліку, та регулюють правові та економічні відносини підприємства з державою, а також з іншими організаціями та підприємствами. Тому дослідження нормативно-правової бази з обліку

активів, власного капіталу та зобов'язань підприємства є одним з найважливіших завдань.

В Україні всю систему нормативно-правових актів, що регулюють бухгалтерський облік щодо методики формування Балансу (Звіту про фінансовий стан) може бути представлена 5-рівневою структурою (рис. 1.1).

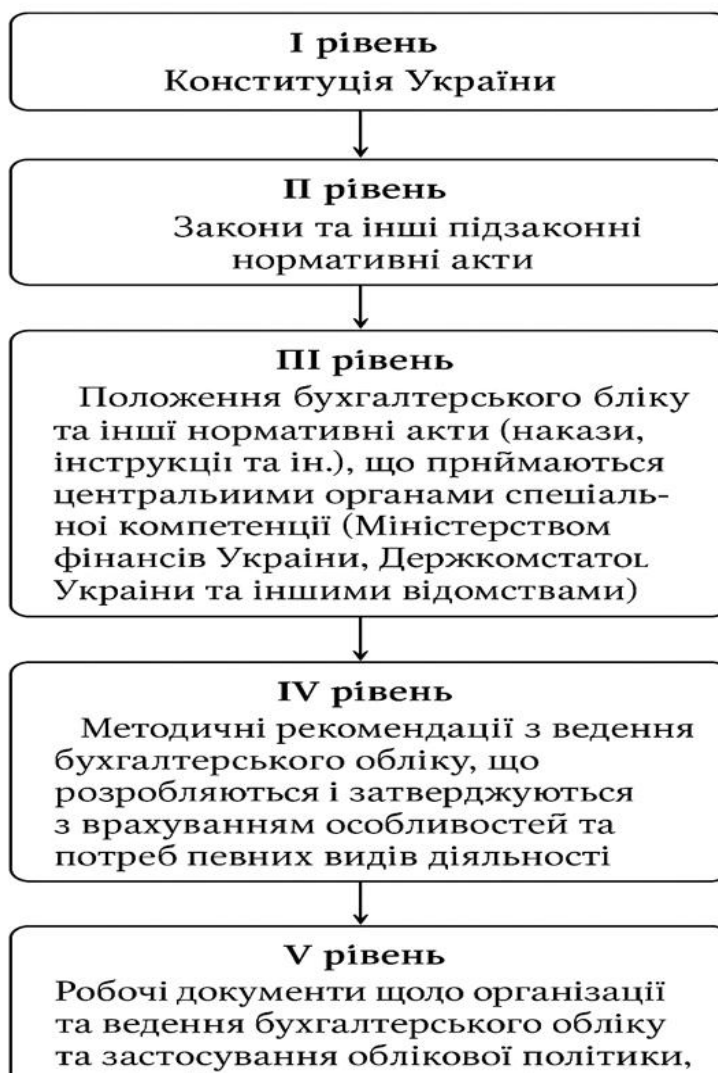

Рис.1.1 Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку

Примітка: систематизовано на основі [8,44,45,46].

На першому рівні системи нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» встановлено правові основи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку й складання фінансової звітності в Україні.

Другий рівень розробляє та впроваджує нормативні акти Кабінету Міністрів України, інших урядових органів, що встановлюють принципи, які необхідно використовувати під час розробки положень третього й четвертого рівнів.

Третій рівень регулюється національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку з окремих тем і напрямів.

На четвертому рівні складаються рекомендації з організації й ведення бухгалтерського обліку окремих видів активів, зобов'язань, інших господарських операцій. Призначення даних рекомендацій – у забезпеченні раціональної системи обліку з застосуванням прогресивних форм обліку та способів його ведення.

На п'ятому рівні на підприємствах розробляються накази про облікову політику підприємства, Положення про бухгалтерську службу та додатки до них.

Особливостями періоду формування ринкових відносин проявляються у поєднанні змісту міжнародно-правових норм, Податкового кодексу України (далі – ПКУ), національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, чинними в Україні законами, іншими нормативними документами з проблем становлення бухгалтерського балансу. Як бачимо, система нормативного регулювання бухгалтерського обліку в Україні сформована чотирма рівнями, кожен рівень з яких охоплює ряд документів (Додаток А).

З Додатку А бачимо, що одним із найважливіших нормативних документом, що регулює систему бухгалтерського обліку в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 [9].

Цим законом керуються суб'єкти підприємницької діяльності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність, вказує первинні облікові документи та реєстри бухгалтерського обліку і визначає загальні вимоги до фінансової звітності, описує принципи ведення обліку та складання фінансової звітності, застосування яких дає можливість правильного

відображення в обліку та звітності інформації про доходи, витрати та фінансові результати.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку також являється важливим нормативно-правовими документами, які беруть за основу у своїй господарській діяльності юридичні особи різних форм власності, головним з них є НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [29].

Зміни, які було внесено 12.05.2011 р. до даного нормативного акту, виділили перелік підприємств, які складають фінансову та консолідовану звітність за міжнародними стандартами. Відповідно до НП(С)БО, використовувати міжнародні стандарти мають право ті підприємства, які зафіксували таке рішення у своїй обліковій політиці за власним бажанням (але це не стосується тих малих і середніх підприємств, що не входять до сфери дії міжнародних стандартів фінансової звітності).

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) є дієвим інструментом покращення зрозумілості та прозорості інформації, складають відповідну базу щодо визначення доходів і витрат, проведення оцінки активів і зобов'язань, що дозволяє точно усвідомити та запобігти існуючим ризикам підприємства, а також зіставити ефективність господарювання з метою релевантної оцінки майбутнього потенціалу та розробки відповідних управлінських рішень.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначено, що НП(С)БО безпосередньо ґрунтуються на МСБО, тобто не суперечать міжнародним стандартам [23]. Це говорить про те, що майже кожному НП(С)БО відповідає певне МСБО та МСФЗ. Проте, НП(С)БО 16 «Витрати» не має аналогів у МСБО та точно відповідає потребам національної практики [44]. Формування та складання бухгалтерського балансу є досить об'ємним. Для правильності складання форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» головним є упорядкування змісту економічної інформації про господарські засоби та джерела їх утворення, господарські процеси, які відображаються на рахунках.

Виконання даної операції є важливим завданням Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291[34], яка направлена на забезпечення єдності відображення однорідних за змістом господарських операцій на належних синтетичних рахунках та їх субрахунках. В інструкції наведена характеристика про призначення синтетичних рахунків і субрахунків, та відповідні схеми реєстрації та згрупування інформації про господарські операції (кореспонденції рахунків першого порядку).

Система ведення аналітичного обліку і кореспонденції рахунків, які не наводяться в інструкції, встановлюється на підприємстві, керуючись нормами інструкції, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також інших нормативно - правових актів з бухгалтерського обліку, та потреб управління.

Система ведення аналітичного обліку і кореспонденції рахунків, які не наводяться в інструкції, встановлюється на підприємстві, керуючись нормами інструкції, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також інших нормативно - правових актів з бухгалтерського обліку, та потреб управління. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) є дієвим інструментом покращення зрозумілості та прозорості інформації, складають відповідну базу щодо визначення доходів і витрат, проведення оцінки активів і зобов'язань, що дозволяє точно усвідомити та запобігти існуючим ризикам підприємства, а також зіставити ефективність господарювання з метою релевантної оцінки майбутнього потенціалу та розробки відповідних управлінських рішень.

Основні розбіжності щодо методики формування балансу згідно НП(С)БО та МСФЗ наведено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4.

Розбіжності у методиках формування балансу згідно НП(С)БО та МСФЗ

Критерій	МСФЗ	НП(С)БО
1	2	3
Побудова	Не регламентовано; наведено приблизний перелік статей балансу.	Регламентована – в активі розкривається інформація щодо необоротних активів, оборотних активів, витрат майбутніх періодів; у пасиві – власного капіталу, забезпечення виплат і платежів, довгострокових та поточних зобов'язань, доходів майбутніх періодів. [45]
Можливість зміни складу статей	Передбачено у разі необхідності розкриття суттєвої інформації згідно з нормами інших стандартів, або з метою забезпечення достовірності та правдивості інформації про активи, зобов'язання і капітал.	Не передбачено. Додаткові рядки вводять для розкриття інформації щодо інвестиційної нерухомості, необоротних активів, зобов'язань, пов'язаних з необоротними активами.
Розкриття інформації про фінансові активи	Інформацію щодо фінансових активів слід	Окремих рядків не передбачено, фінансові активи можуть поєднуватися з нефінансовими, наприклад, інша дебіторська заборгованість.
Зміст статей	Багатоваріантність методів обліку довготермінових фінансових інвестицій. Передбачено розкриття в окремій статті інформації щодо непоточних активів, утримуваних для продажу. Передбачено розкриття інформації щодо результатів переоцінки поточних фінансових інвестицій, врахованих за справедливою вартістю і призначених для продажу у складі іншого додаткового капіталу [46]	Передбачається окрема стаття «Незавершене будівництво». Довготермінові фінансові інвестиції обліковуються за методом участі в капіталі. У статті «Інший додатковий капітал» відображається сума дооцінки необоротних активів, вартісних необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб.[44]

Примітка: систематизовано на основі [45,44,46].

Система ведення аналітичного обліку і кореспонденції рахунків, які не наводяться в інструкції, встановлюється на підприємстві, керуючись нормами інструкції, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також

інших нормативно - правових актів з бухгалтерського обліку, та потреб управління.

Структура рахунків пристосована до складання форм фінансової звітності. Балансові рахунки розроблено таким чином, щоб їх сальдо відповідало сумам, які відображаються у статтях балансу [40]. При цьому такі рахунки об'єднані в класи згідно з розділами активу й пасиву балансу. Показники розділів I-III активу балансу заповнюють на основі даних рахунків класів 1-3, показники розділів I-IV пасиву балансу – на основі даних рахунків класів 4-6.

1.3. Зарубіжний досвід формування бухгалтерського балансу та аудиту його показників

Бухгалтерський баланс є основним елементом фінансової звітності у будь-якій країні світу, проте підходи до його формування, структури та аудиту показників суттєво відрізняються в залежності від економічної системи, правового регулювання, стандартів бухгалтерського обліку та ринкової моделі господарювання. Зарубіжний досвід дає змогу зрозуміти, як різні країни адаптували бухгалтерські системи до потреб підприємств, інвесторів, кредиторів і держави, забезпечивши прозорість, порівнюваність та достовірність фінансової інформації. У сучасній світовій практиці сформувалися дві ключові моделі формування бухгалтерського балансу — англо-американська та континентальна. Англо-американська модель (Велика Британія, США, Канада, Австралія) орієнтована на потреби інвесторів та фондового ринку, тому звітність формує детальну інформацію про активи, зобов'язання, ризики, фінансові результати та оцінюється за справедливою вартістю. Континентальна модель (Німеччина, Франція, Італія, Іспанія) історично зорієнтована на інтереси кредиторів, банків та держави, тому її основу складає обережність, консервативність та пріоритет збереження капіталу. Порівняння цих підходів дає змогу розуміти, як

підприємства інших країн формують бухгалтерський баланс у відповідності до національних вимог.

Важливим міжнародним стандартом є МСФЗ (IFRS), який сьогодні застосовується більш ніж у 140 країнах світу. Сутність міжнародних стандартів полягає у забезпеченні порівнюваності фінансової звітності різних підприємств та створенні єдиного інформаційного простору для інвесторів. МСФЗ ґрунтуються на принципах, а не на чітких правилах, що дозволяє підприємствам застосовувати професійне судження при оцінці активів, зобов'язань та фінансових результатів. Бухгалтерський баланс у системі IFRS має назву «Звіт про фінансовий стан» і відображає реальну економічну сутність операцій, а не лише юридичну форму. Однією з ключових характеристик МСФЗ є оцінка активів за справедливою (ринковою) вартістю, що найбільш поширено у США та Великій Британії. Такий підхід дозволяє користувачам фінансової звітності отримувати актуальні дані про ринкову ціну активів, але підвищує волатильність показників та потребує залучення незалежних оцінювачів.

У США формування бухгалтерського балансу регулюється стандартами GAAP (Generally Accepted Accounting Principles), які відрізняються суворою формалізацією, детальними правилами та чітко визначеними процедурами оцінки активів і зобов'язань. GAAP вимагає використання історичної (первісної) вартості активів у більшості випадків, що забезпечує стабільність та передбачуваність показників. Однак окремі статті можуть оцінюватися за ринковою вартістю, якщо це передбачено спеціальними правилами. Для компаній, що котируються на фондовій біржі, обов'язковим є зовнішній незалежний аудит, що значно підвищує рівень довіри інвесторів. Система контролю якості аудиту у США є однією з найрозвиненіших у світі, адже аудиторські компанії проходять регулярні перевірки регуляторів, а за неякісний аудит передбачені великі штрафи та кримінальна відповідальність.

У країнах Європейського Союзу бухгалтерський баланс формується відповідно до Директив ЄС та МСФЗ. Особливістю є чітке структурування балансу, обов'язкове групування статей, визначення мінімальних вимог до

розкриття інформації та суворе регламентація облікових процедур. Наприклад, у Німеччині баланс будується за принципом консерватизму: активи оцінюються за найнижчою можливою вартістю, а зобов'язання — за найвищою. Це забезпечує обережність при оцінці ризиків та захист інтересів кредиторів. У Франції, навпаки, значну увагу приділяють деталізації витрат, тому у балансі відображаються розгорнуті статті витрат майбутніх періодів. Досвід Італії показує важливість тісної взаємодії бухгалтерського обліку з податковою системою, де баланс часто використовується як основа для визначення податкових зобов'язань, що впливає на його структуру та методику оцінки активів.

Японія демонструє інший підхід до формування бухгалтерського балансу, поєднуючи американську модель зі специфічними національними традиціями корпоративного управління. Японські компанії орієнтуються не лише на інвесторів, але й на довгострокових партнерів, групи підприємств і фінансові установи. Баланс у Японії формується з використанням високого рівня деталізації необоротних активів, особливо обладнання та машин, оскільки саме технологічний розвиток є ключовим фактором конкурентоспроможності. Аудит у Японії передбачає не лише перевірку звітності, а й аналіз ефективності управлінських процесів, що дозволяє оцінювати якість корпоративного управління.

Країни Південної Кореї, зокрема корпорації Samsung, LG та Hyundai, запровадили модель аудиту, орієнтовану на цифровізацію. Тут широко застосовуються автоматизовані системи перевірки, аналітичні алгоритми та електронний контроль відповідності операцій внутрішнім політикам компанії. Завдяки цьому аудит стає безперервним процесом, а не разовою процедурою, що дозволяє виявляти ризики в реальному часі. У китайській моделі бухгалтерського обліку поєднуються елементи МСФЗ та суворі державні вимоги. Китай приділяє велику увагу контролю за достовірністю балансу, оскільки державний сектор економіки досі займає значну частину ринку. Тут

аудит має подвійний характер — зовнішній та державний контроль, що підвищує надійність фінансових даних.

Зарубіжний досвід показує, що формування бухгалтерського балансу значною мірою залежить від економічного розвитку держави, її правових норм і потреб ринку. Проте загальні тенденції у світі свідчать про поступовий перехід до принципово нових підходів: мультивалюта активів, цифрові аудит-системи, автоматизовані процедури оцінки ризиків, онлайн-аудит, використання штучного інтелекту для аналізу бухгалтерських даних. На сьогодні важливою є також прозорість фінансової інформації, що забезпечується міжнародними аудиторськими стандартами ISA. У процесі аудиту зарубіжні компанії застосовують ризик-орієнтований підхід, який передбачає виокремлення найбільш ризикових статей балансу — запасів, дебіторської заборгованості, довгострокових інвестицій, нематеріальних активів і забезпечень.

Важливою частиною зарубіжного досвіду є контроль професійної етики аудиторів. У США, Великій Британії, Канаді та Австралії діють професійні організації, які контролюють якість аудиторських послуг, проводять перевірки аудиторських фірм і мають повноваження щодо анулювання сертифікатів аудиторів у разі грубих порушень. У Європейському Союзі аудитори проходять складні процедури ліцензування та періодичної переатестації, що гарантує високий рівень професійних компетентностей.

Зарубіжний досвід формування балансу та аудиту його показників демонструє важливість прозорості, стандартизації, професійності та інтеграції у міжнародну систему фінансової звітності. Для України та підприємств, подібних до XXXXXXXXXXXXXXXX, вивчення цього досвіду дає можливість удосконалити власну систему обліку, підвищити якість фінансових даних, забезпечити довіру інвесторів і партнерів, адаптувати діяльність до сучасних вимог світового ринку та підвищити ефективність управління. Використання міжнародних підходів дозволяє підвищувати конкурентоспроможність підприємств, покращувати якість управлінських рішень, мінімізувати ризики і формувати достовірну інформаційну базу для їхнього довгострокового розвитку.

РОЗДІЛ 2

ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА АУДИТ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Аналіз галузі та економіко-організаційна характеристика підприємства

Бухгалтерський баланс є основним елементом фінансової звітності XXXXXXXXXXXXXXX та ключовим інструментом оцінки економічного стану підприємства й тенденцій його розвитку у контексті загальної галузевої характеристики. Баланс відображає структуру активів, зобов'язань і власного капіталу, тому його аналіз дозволяє дослідити підприємство як фінансово-економічну систему, визначити рівень ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ефективності використання ресурсів. Для виробничого підприємства XXXXXXXXXXXXXXX, яке спеціалізується на виготовленні текстильної продукції, велике значення має ретельне відображення виробничих запасів, основних засобів, дебіторської заборгованості та витрат майбутніх періодів, оскільки саме ці статті формують основу промислової діяльності. Аналіз балансу дає змогу визначити якісні зміни в економічній структурі підприємства під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, зокрема ринкової кон'юнктури, конкурентного середовища, інноваційного розвитку галузі, змін у податковому регулюванні та динаміці цін на сировину й матеріали.

Галузь текстильно-легкої промисловості, до якої належить XXXXXXXXXXXXXXX, характеризується високою конкуренцією, необхідністю гнучкості виробництва та постійним оновленням асортименту. Тому аналіз бухгалтерського балансу повинен враховувати галузеві особливості, такі як залежність від сезонності попиту, коливання закупівельних цін на тканини, значну частку ручної праці, швидку зміну модних тенденцій та необхідність ефективного управління запасами. Економічна характеристика підприємства формується на основі показників балансу, які демонструють, як

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX адаптується до цих умов. Значну частину активів становлять оборотні активи — запаси сировини, готової продукції та незавершеного виробництва, що безпосередньо пов'язано з виробничим циклом компанії. Водночас наявність достатнього обсягу необоротних активів, таких як обладнання, транспортні засоби, будівлі та споруди, свідчить про виробничу потужність, технологічну базу та довгострокову економічну стабільність підприємства.

Аналіз активів XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX передбачає оцінку їх структури та динаміки, що дозволяє визначити ступінь мобільності ресурсів, інтенсивність виробничого процесу та рівень інвестицій у розвиток. Якщо в структурі активів спостерігається зростання оборотних активів, це свідчить про розширення виробництва або зростання обсягів збуту. Збільшення запасів може мати як позитивний, так і негативний характер: позитивним є формування складського резерву під майбутні замовлення, а негативним — надлишкові запаси, що призводять до заморожування оборотних коштів. У виробничих підприємствах, подібних до XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, оптимізація запасів є критично важливою, адже вони впливають на собівартість, оборотність капіталу та кінцеву рентабельність діяльності.

Окремою частиною аналізу є оцінка дебіторської заборгованості. Для XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX важливо забезпечувати контроль за своєчасністю розрахунків із покупцями, оскільки затримки можуть знижувати ліквідність та збільшувати фінансові ризики. Аналіз структури та строків виникнення дебіторської заборгованості дозволяє визначити ризикові сегменти ринку, на яких працює підприємство. Якщо частка простроченої заборгованості збільшується, це свідчить про необхідність посилення контролю та зміни політики кредитування покупців.

У складі необоротних активів важливе місце посідають основні засоби. Аналіз їх стану здійснюється через показники зношення, оновлення та придатності. Для XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX висока зношеність обладнання може негативно позначатися на якості продукції, продуктивності праці, швидкості

виробничого циклу та витратах на ремонт. Оновлення основних засобів свідчить про інвестиційну активність, впровадження сучасних технологій та підвищення конкурентоспроможності.

Аналіз пасивів балансу дозволяє оцінити структуру джерел фінансування підприємства. Для XXXXXXXXXXXXXXXX бажаною є висока частка власного капіталу, оскільки це забезпечує фінансову стійкість, зменшує залежність від зовнішніх кредиторів та покращує інвестиційну привабливість. Водночас збільшення позикового капіталу може свідчити про активний розвиток, але водночас підвищує ризики та фінансові витрати. Особливу увагу необхідно приділити короткостроковим зобов'язанням — кредиторській заборгованості перед постачальниками, податковим зобов'язанням, короткостроковим кредитам. Якщо темпи зростання короткострокових зобов'язань випереджають темпи зростання активів, це може свідчити про фінансові труднощі або недостатню платоспроможність.

Фінансова стійкість підприємства оцінюється через аналіз власного капіталу. Для XXXXXXXXXXXXXXXX важливим показником є нерозподілений прибуток, який відображає результати діяльності за попередні періоди та здатність підприємства забезпечувати самофінансування. Додатковий капітал відображає результати дооцінки основних засобів та може покращувати баланс, але не забезпечує реального грошового потоку, тому його значення потрібно інтерпретувати обережно.

Аналіз ліквідності є невід'ємним етапом дослідження балансу. Для XXXXXXXXXXXXXXXX важливою є можливість своєчасно виконувати свої зобов'язання. Оцінка ліквідності здійснюється через групування активів за ступенем їх перетворюваності в гроші та порівняння їх із зобов'язаннями. Якщо найбільш ліквідні активи покривають найбільш термінові зобов'язання, підприємство вважається фінансово стабільним. Ліквідність також залежить від оборотності запасів, дебіторської заборгованості та грошових коштів. Оптимальна ліквідність забезпечує безперебійне фінансування виробничих процесів, що особливо важливо в галузі легкої промисловості.

Аудит показників бухгалтерського балансу XXXXXXXXXXXXXXXX має на меті підтвердження достовірності звітності, відповідності даних реальному стану підприємства та виявлення можливих відхилень. Аудиторська перевірка включає оцінку внутрішнього контролю, тестування операцій, інвентаризацію активів, аналіз документів та порівняння звітних даних із фактичними. Важливими об'єктами аудиту є запаси, оскільки вони складають значну частку активів; дебіторська заборгованість, що містить потенційні ризики неповернення; та основні засоби, які впливають на виробничу діяльність. За результатами аудиту визначаються можливі ризики, формуються рекомендації щодо підвищення ефективності управління активами й пасивами, а також покращення фінансових результатів.

Таким чином, аналіз бухгалтерського балансу та аудит показників XXXXXXXXXXXXXXXX дозволяють комплексно оцінити економічний стан підприємства, визначити його можливості, ризики та потенціал розвитку в межах галузевої характеристики. Отримані результати є основою для прийняття управлінських рішень, формування стратегії розвитку підприємства, оптимізації структури ресурсів, підвищення ефективності виробництва та забезпечення фінансової стабільності. У контексті конкурентного ринку текстильної промисловості такі аналітичні та аудиторські процедури дають можливість підприємству адаптуватися до змін зовнішнього середовища, підвищувати економічну ефективність та забезпечувати довгостроковий розвиток.

2.2 Облікове забезпечення формування бухгалтерського балансу і аудиту його показників

Формування бухгалтерського балансу XXXXXXXXXXXXXXXX є одним із ключових етапів фінансової звітності, що забезпечує відображення реального стану активів, зобов'язань і власного капіталу підприємства. Баланс виступає основним джерелом інформації для управлінського персоналу, інвесторів,

кредиторів і контролюючих органів. Побудова якісного балансу потребує ретельної організації бухгалтерського обліку та дотримання норм чинного законодавства, включаючи НП(С)БО та МСФЗ, які регламентують порядок класифікації, оцінки та визнання активів і зобов'язань. Для підприємства XXXXXXXXXXXXXXXX, що працює у виробничій сфері та спеціалізується на виготовленні текстильної продукції, якісний баланс має надзвичайно важливе значення, оскільки дозволяє точно оцінити структуру капіталу, ліквідність, платоспроможність, стан дебіторсько-кредитних зобов'язань і ефективність управління ресурсами.

Процес формування балансу починається з інвентаризації активів, що дозволяє підтвердити фактичну наявність ресурсів. Наступним етапом є коректна оцінка активів, відповідно до принципів достовірності, обачності та повноти. Для XXXXXXXXXXXXXXXX значну питому вагу становлять виробничі запаси (тканини, нитки, фурнітура), готова продукція, незавершене виробництво та основні засоби, які включають обладнання для пошиття, транспортні засоби та будівлі виробничих приміщень. Правильне відображення цих статей у балансі забезпечує об'єктивну оцінку вартості підприємства та його можливостей.

Таблиця 2.1.

Структура активів XXXXXXXXXXXXXXXX у 2023-2024рр.

№	Стаття активів	На початок періоду 2023-2024рр., тис. грн	На кінець періоду 2023-2024рр., тис. грн	Абсолютне відхилення , тис.грн
1	Необоротні активи	12 540	12 980	+440
2	Оборотні активи	8 320	9 150	+830
3	Грошові кошти	1 240	1 560	+320
4	Усього активів	22 100	23 690	+1 590

Примітка: розраховано на основі фінансової звітності підприємства [8,44].

Формування пасивів балансу передбачає відображення структури власного капіталу та зобов'язань. Власний капітал включає статутний капітал,

нерозподілений прибуток, резерви та додатковий капітал. Для XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX важливо підтримувати високий рівень власного капіталу, оскільки це забезпечує фінансову стійкість компанії та її здатність протистояти ризикам. Зобов’язання поділяються на довгострокові та поточні. До поточних входять кредиторська заборгованість перед постачальниками, податкові зобов’язання, короткострокові кредити банків. Довгострокові зобов’язання включають фінансові кредити, лізингові платежі та інші боргові інструменти. На прикладі вище сказаного, можна побачити побудовану структуру пасивів XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX за 2023-2024 роки (таб.2.2).

Таблиця 2.2

Структура пасивів XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX за 2023-2024рр.

№	Стаття пасивів	На початок періоду, тис. грн	На кінець періоду, тис. грн	Абсолютне відхилення тис.грн
1	Власний капітал	14 800	15 400	+600
2	Довгострокові зобов’язання	3 200	3 100	–100
3	Поточні зобов’язання	4 100	5 190	+1 090
4	Усього пасивів	22 100	23 690	+1 590

Примітка: розраховано на основі фінансової звітності підприємства [8].

Аудит бухгалтерського балансу є наступним важливим етапом контролю фінансової інформації. Його основна мета — підтвердити достовірність і повноту даних, що відображені в фінансовій звітності XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX. Аудиторська перевірка включає оцінку системи внутрішнього контролю, тестування операцій, перевірку документів, проведення аналітичних процедур і порівняння звітних даних з фактичними. Особливо важливо перевірити такі статті, як виробничі запаси, дебіторська заборгованість і основні засоби, які формують значну частину активів підприємства та мають суттєвий вплив на фінансовий результат.

Таблиця 2.3

Аудиторські процедури щодо перевірки балансу XXXXXXXXXXXXXXXX

№	Стаття балансу	Аудиторські процедури	Ризики	Коментар
1	Основні засоби	Інвентаризація, перевірка амортизації	Ризик завищення вартості	Потрібна переоцінка
2	Запаси	Контроль залишків, тестування вибірок	Ризик нестач	Вимагає щомісячного контролю
3	Дебіторська заборгованість	Звірка з контрагентами	Ризик неповернення	Потрібне резервування
4	Грошові кошти	Звірка з банківськими виписками	Мінімальний	Дані підтверджені

Джерело: систематизовано на основі [44,45,46].

Аналіз балансу після його складання дозволяє оцінити фінансовий стан XXXXXXXXXXXXXXXX та виявити сильні й слабкі сторони управління. Підприємство демонструє зростання активів, що свідчить про розширення виробничої діяльності. Збільшення оборотних активів вказує на посилення фінансової гнучкості, хоча зростання короткострокових зобов’язань потребує посиленого контролю. Для підприємства важливо постійно підтримувати оптимальну структуру капіталу, забезпечуючи баланс між прибутковістю, ліквідністю та фінансовою стійкістю.

У процесі аудиту також аналізуються аналітичні показники, такі як коефіцієнти ліквідності, платоспроможності, рентабельності та фінансової стійкості. Вони дозволяють оцінити рівень ризику та ефективність управління ресурсами.

Таким чином, формування бухгалтерського балансу XXXXXXXXXXXXXXXX та аудит його показників є невід’ємною частиною системи фінансового управління підприємства.Зробивши аналіз основних коефіцієнтів оцінки фінансового стану XXXXXXXXXXXXXXXX за 2023-2024 роки , можна побачити що ліквідність складає 1,76;коефіцієнт автономності-0,65;рентабельність активів-8,2%;рентабельність власного капіталу-11,5% (таб. 2.4).

Таблиця 2.4

Основні коефіцієнти оцінки фінансового стану XXXXXXXXXXXXXXXX
за 2023-2024рр.

Показник	Формула	Значення	Інтерпретація
Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / Поточні зобов’язання	1,76	Нормальний рівень
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Активи	0,65	Висока стійкість
Рентабельність активів	Прибуток / Активи	8,2%	Задовільно
Рентабельність власного капіталу	Прибуток / Власний капітал	11,5%	Ефективно

Примітка: описано на основі фінансової звітності підприємства [8,15].

Правильно складений баланс забезпечує об’єктивність фінансової інформації, сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень і дозволяє підтримувати конкурентні позиції на ринку. Ретельний аудит забезпечує впевненість у достовірності звітності, знижує ризики, пов’язані з недостовірними даними, та створює умови для стабільного розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

2.3 Аналіз динаміки бухгалтерського балансу і аудит його показників на підприємстві

Бухгалтерський баланс XXXXXXXXXXXXXXXX є ключовим інструментом оцінки майнового стану підприємства. Динаміка активів і пасивів за 2022–2024 роки дозволяє визначити тенденції розвитку підприємства, оцінити ефективність управління ресурсами та здійснити аудит достовірності балансових показників. Упродовж досліджуваного періоду підприємство активізувало виробничу діяльність, здійснило модернізацію основних засобів та наростило оборотний капітал, що відображено в аналізованих даних.

Таблиця 2.5

Динаміка активів XXXXXXXXXXXXXXXX у 2022–2024 рр.

Показники	2022	2023	2024	Відхилення абсолютне 23/22	Абсолютне відхилення 24/23
Основні засоби (залишкова), тис. грн	3130	3326	220728	196	217402
Оборотні активи, тис. грн	13032	45667	51460	32635	5793
Усього активів, тис. грн	16162	48993	272188	32831	223195

Примітка: описано на основі фінансової звітності підприємства [38,32].

З представлених даних видно істотне зростання активів у 2024 році, що пов’язане з інвестиціями у виробничі потужності та збільшенням обсягів діяльності підприємства.

Таблиця 2.6

Структура виробничих запасів XXXXXXXXXXXXXXXX

за 2023-2024рр.

Показники	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 23/22	Абсолютне відхилення 24/23
Сировина і матеріали	5182	31598	37035	26416	5437
Паливо	52	83	96	31	13
Запасні частини	1678	4648	3622	2970	-1026
Готова продукція	4461	6696	8222	2235	1526

Примітка: описано на основі фінансової звітності підприємства [8].

Аудит показує, що найбільший приріст запасів відбувся за статтею «Сировина і матеріали», що обумовлено зростанням виробничої діяльності.

Таблиця 2.7

Динаміка показники стану основних засобів XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
за 2022-2024рр.

Показники	2022	2023	2024
Первісна вартість, тис. грн	4751	5816	229337
Знос, тис. грн	1621	2490	8609
Коефіцієнт зносу, %	34,12	42,81	3,75
Коефіцієнт придатності, %	65,88	57,19	96,25

Примітка: описано на основі фінансової звітності підприємства [48,47].

Аудит підтверджує правильність нарахування зносу та відображення залишкової вартості. Зниження коефіцієнта зносу у 2024 році свідчить про оновлення основних засобів. Аналіз динаміки показників основних засобів XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX за 2022–2024 роки свідчить про суттєве оновлення та розширення виробничих потужностей підприємства. Незважаючи на зростання зносу у 2023 році, у 2024 році відбулося різке збільшення первісної вартості основних засобів та одночасне зниження коефіцієнта зносу до 3,75%, що є ознакою масштабних інвестицій у нове обладнання та модернізацію. Коефіцієнт придатності досяг рівня 96,25%, що підтверджує високий рівень оновлення технічної бази підприємства. Загалом, підприємство демонструє позитивну тенденцію оновлення основних засобів, що забезпечує підвищення їх технічного стану, подовження строків корисного використання та зміцнення виробничого потенціалу.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Використання сучасних технологій аудиту бухгалтерського балансу підприємства

Сучасні технології аудиту бухгалтерського балансу відіграють ключову роль у забезпеченні достовірності, прозорості та контрольованості фінансової інформації підприємства. У діяльності XXXXXXXXXXXXXXXX » питання вдосконалення аудиторських процедур є надзвичайно актуальним, оскільки підприємство функціонує в умовах посилення конкуренції, цифровізації економіки, змін у нормативно-правовому полі та зростання вимог до якості фінансової інформації. Використання новітніх технологій аудиту дозволяє мінімізувати ризики, скоротити час перевірки, підвищити точність діагностики проблем та своєчасність управлінських рішень. Сучасний аудит уже давно не обмежується перевіркою документів вручну, а базується на цифрових системах, автоматизованих алгоритмах, аналітичних платформах та інтелектуальних модулях обробки даних.

Одним із ключових напрямів застосування сучасних технологій в аудиті є автоматизація процесу збору, обробки та аналізу фінансової інформації. На XXXXXXXXXXXXXXXX використовуються програми бухгалтерського та управлінського обліку, які підтримують інтеграцію з інформаційними системами контролю та аудиту. Автоматизація дозволяє зменшити кількість помилок, що виникають через людський фактор, прискорити підготовку звітності, забезпечити повноту облікових даних та їх верифікацію. Сучасні аудиторські платформи, такі як SAP Audit Management, CaseWare, AuditDashboard та інші, здатні здійснювати перевірку первинних документів, проводити аналітичне порівняння, виявляти аномалії у вибірках та прогнозувати потенційні ризики.

Підприємства, що впроваджують такі системи, отримують можливість скоротити витрати на аудит та забезпечити більш надійний контроль за активами і зобов'язаннями.

Надзвичайно важливою технологією сучасного аудиту є цифровий аналіз даних (Data Analytics). XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX має можливість застосовувати інструменти аналізу масивів інформації для виявлення невідповідностей у бухгалтерських даних, перевірки достовірності сальдо та оборотів, встановлення тенденцій і закономірностей у фінансовій діяльності підприємства. Методи аналітичних процедур дозволяють порівнювати показники балансу з попередніми періодами, зі стандартними нормами компанії та галузевими значеннями. Такий підхід дає змогу аудиторам бачити загальну картину діяльності підприємства та оперативно визначати ділянки з підвищеним рівнем ризику. Сучасний цифровий аудит відходить від тотальної ручної перевірки і переходить до оцінювання ризиків на основі алгоритмів, що аналізують усю сукупність даних, а не окремі вибірки.

Важливою складовою сучасних аудиторських технологій є використання штучного інтелекту. Системи на основі машинного навчання здатні ідентифікувати нетипові операції, встановлювати закономірності, аналізувати фінансову інформацію в реальному часі та проводити автоматичний моніторинг ризиків. Для підприємства XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX це має значний потенціал, оскільки дозволяє забезпечити безперервний контроль за бухгалтерським балансом, автоматично перевіряти коректність проводок, контролювати відповідність фінансових результатів плановим показникам та відстежувати аномалії у витратах, доходах і руху грошових коштів. Сучасні системи аудиту також можуть здійснювати автоматичне формування попередніх аудиторських звітів і рекомендацій, що значно скорочує час підготовки остаточних висновків.

Одним із найбільш прогресивних напрямів модернізації аудиту є використання систем блокчейн. Хоча на XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX такі рішення ще не впроваджені, їх застосування має перспективу в майбутньому. Блокчейн дозволяє забезпечити незмінність фінансової інформації, прозорість руху

активів, можливість простежити кожну транзакцію та гарантувати її автентичність. Завдяки цьому аудит може бути проведений без фізичного доступу до документів — достатньо мати доступ до блокчейн-мережі, де зафіксовані усі операції. Це радикально підвищує надійність фінансових даних, зменшує ризики фальсифікації та прискорює процес аудиторської перевірки.

Цифровізація бізнес-процесів підприємства створює передумови для впровадження технології «безперервного аудиту». На відміну від традиційного періодичного аудиту, ця технологія передбачає постійний контроль за бухгалтерськими даними та балансом у режимі реального часу. Інформаційні системи автоматично перевіряють правильність операцій, нарахувань, відображення активів, зобов'язань та капіталу. Такий підхід дозволяє XXXXXXXXXXXXXXXX виявляти помилки або порушення не після завершення фінансового року, а в момент їх виникнення. Це суттєво підвищує рівень внутрішнього контролю, зменшує ризики шахрайства та сприяє більш ефективному управлінню фінансовими потоками.

Ще одним важливим аспектом сучасного аудиту є використання електронних документів та систем електронного документообігу. XXXXXXXXXXXXXXXX використовує цифрові форми первинних документів, договорів, накладних, актів виконаних робіт, що значно полегшує процес перевірки. Електронні документи дозволяють відстежувати історію внесення змін, перевіряти підписи та забезпечують швидкий доступ до необхідної інформації. Аудиторські системи автоматично перевіряють повноту документів, датування, відповідність сум і контрагентів, що підвищує якість контролю.

У сучасному аудиті широко застосовуються технології хмарного зберігання даних. Підприємство може забезпечувати доступ до своїх звітів, облікових регістрів, первинних документів та аналітичних таблиць у захищеному середовищі, яке дозволяє аудиторам працювати дистанційно. Хмарні технології підвищують мобільність аудиту, пришвидшують обмін документами, забезпечують надійне резервне копіювання даних та зменшують ризики їх втрати. Для XXXXXXXXXXXXXXXX це є особливо актуальним у

контексті необхідності оперативної взаємодії з зовнішніми аудиторами, інвесторами та податковими органами.

Кібербезпека є ключовим елементом сучасного аудиту. Оскільки більшість фінансової інформації підприємства знаходиться в електронному вигляді, важливо забезпечити її захист від несанкціонованого доступу, вірусних атак та втручання сторонніх осіб. Сучасні аудиторські системи мають інструменти для оцінки рівня інформаційної безпеки підприємства, виявлення вразливостей, аналізу ризиків доступу до даних та перевірки політик конфіденційності. Такий підхід дозволяє XXXXXXXXXXXXXXXX оцінювати не лише фінансові показники, але й стан системи захисту даних, що є важливою складовою управління ризиками.

Застосування сучасних технологій аудиту бухгалтерського балансу має суттєвий вплив на якість управлінських рішень. Завдяки цифровим інструментам керівництво підприємства отримує оперативну і точну інформацію про фінансовий стан, структуру активів і зобов'язань, рентабельність окремих напрямів діяльності, рух грошових коштів та ефективність використання ресурсів.

Таблиця 3.1

Перелік сучасних аудиторських технологій, застосованих для перевірки балансу

№	Технологія аудиту	Суть	Застосування на XXXXXXXXXXXXXXXXXX
1	Data Mining	Виявлення аномалій у даних	Аналіз дебіторської заборгованості, пошук ризикових контрагентів
2	СААТs (комп'ютеризовані засоби аудиту)	Цифрова перевірка документів	Автоматична звірка оборотів по рахунках
3	Blockchain Audit	Непідробність операцій	Контроль руху готової продукції
4	AI Risk Scoring	Машинне навчання для оцінки ризиків	Визначення зон суттєвого викривлення у балансі
5	Хмарні аудиторські платформи	Доступ до електронних реєстрів	Перевірка бухгалтерських записів у реальному часі

Примітка: систематизовано на основі [26,38,43].

У таблиці 3.1 подано перелік сучасних аудиторських технологій, застосованих для перевірки балансу. Отже, аудиторські технології дозволяють виявляти слабкі місця у фінансовому обліку, аналізувати причини відхилень і формувати рекомендації щодо оптимізації облікової політики. Це сприяє зміцненню фінансової стабільності підприємства та підвищенню його конкурентоспроможності.

У підсумку можна зазначити, що використання сучасних технологій аудиту бухгалтерського балансу відкриває нові можливості для XXXXXXXXXXXXXXXX. Цифровий аудит, автоматизація, штучний інтелект, хмарні технології, системи кібербезпеки та інноваційні аналітичні інструменти роблять процес аудиту значно ефективнішим, швидшим та точнішим. Вони дозволяють підвищити надійність фінансової звітності, забезпечити прозорість діяльності підприємства, зміцнити довіру інвесторів і партнерів, а також сприяють стратегічному розвитку компанії. У сучасних умовах підприємства, які впроваджують сучасні аудиторські технології, отримують суттєві конкурентні переваги, зменшують ризики та формують якісну базу для прийняття управлінських рішень.

3.2. Удосконалення методики формування та структури бухгалтерського балансу підприємства

Бухгалтерський баланс є основою фінансової звітності підприємства і ключовим джерелом інформації для оцінки його фінансового стану, платоспроможності та стабільності розвитку. Для XXXXXXXXXXXXXXXX, яке функціонує в умовах динамічного ринку текстильної продукції та високої конкуренції, формування якісного, точного й аналітично насиченого бухгалтерського балансу має особливе стратегічне значення. Удосконалення структури балансу та підвищення інформативності його статей дозволяє більш глибоко зрозуміти економічні процеси, вчасно виявити фінансові ризики,

забезпечити прозорість управлінських рішень та підвищити привабливість підприємства для інвесторів і партнерів. Ефективна структура балансу також сприяє підвищенню внутрішнього контролю та покращенню якості управління ресурсами.

Сучасні підходи до формування балансу передбачають не лише відображення майна та зобов'язань підприємства, а й їх якісну аналітичну деталізацію, що дозволяє повніше оцінити ліквідність, оборотність, наявність проблемних активів та структуру джерел фінансування. У випадку XXXXXXXXXXXXXXXX основними напрямками удосконалення структури балансу є підвищення деталізації оборотних активів, уточнення складу дебіторської заборгованості, розширення інформації про необоротні активи, а також удосконалення аналітичного наповнення розділу власного капіталу.

Одним із важливих напрямів удосконалення структури балансу підприємства є підвищення якості відображення необоротних активів. Підприємство має значну частку основних засобів, що формують виробничий потенціал, однак у практиці часто виникають труднощі з оцінкою їхньої реальної вартості, ступеня зношеності та залишкового потенціалу використання. Це актуально для XXXXXXXXXXXXXXXX, оскільки текстильне виробництво потребує регулярного оновлення технологічного устаткування. Удосконалення структури балансу передбачає більш чітке групування основних засобів за їх функціональним призначенням, строками корисного використання та рівнем амортизації. Це сприятиме підвищенню прозорості фінансової звітності та дозволить керівництву оперативніше приймати рішення щодо модернізації виробничих потужностей.

Не менш важливим аспектом є уточнення складу нематеріальних активів. Для текстильного підприємства вагоме значення мають торгові марки, авторські розробки моделей одягу, технологічні ноу-хау та програмне забезпечення для автоматизації виробництва й управлінського обліку. На практиці ці активи часто відображаються в узагальненому вигляді, що знижує інформаційну цінність балансу. Удосконалення структури передбачає виділення окремих груп

нематеріальних активів та їх детальнішу оцінку. Це дозволить точніше визначати вартість інтелектуального капіталу підприємства та його роль у створенні конкурентних переваг.

Важливим напрямом удосконалення структури бухгалтерського балансу XXXXXXXXXXXXXXXX є підвищення інформативності оборотних активів, оскільки вони визначають рівень фінансової гнучкості та можливість оперативного реагування на зміни ринкового попиту. З огляду на специфіку галузі, де сировина та матеріали становлять значну частку у витратах, важливим є чіткий поділ виробничих запасів на категорії: сировина, допоміжні матеріали, фурнітура, незавершене виробництво, готова продукція. Нерідко підприємства відображають запаси у надто узагальненому вигляді, що ускладнює аналіз ефективності їх використання. Для XXXXXXXXXXXXXXXX удосконалення структури оборотних активів дозволить глибше оцінити оборотність запасів, їх відповідність обсягам виробництва та реальним потребам, а також визначити можливі надлишки чи дефіцит.

Особливу увагу слід приділити удосконаленню обліку та відображення дебіторської заборгованості. На практиці саме цей елемент балансу часто містить приховані ризики, пов'язані з несвоєчасними розрахунками контрагентів. Для XXXXXXXXXXXXXXXX важливо впровадити поділ дебіторської заборгованості за строками виникнення, ймовірністю погашення та контрагентами. Це дасть змогу точніше оцінити якість активів та побудувати систему внутрішнього контролю за розрахунками з покупцями. Додатково удосконалення структури балансу передбачає відображення резерву сумнівних боргів, який підвищує достовірність фінансової звітності та дозволяє коригувати фінансові результати з урахуванням можливих втрат.

Окремим напрямом удосконалення структури балансу є деталізація інформації про власний капітал, який відіграє ключову роль у визначенні фінансової стійкості підприємства. XXXXXXXXXXXXXXXX має складну структуру власного капіталу, що включає статутний капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток та інші елементи. Розширення

аналітичної деталізації цих статей дозволить підвищити прозорість процесу управління капіталом та оцінити динаміку його змін. Важливо також деталізувати розподіл прибутку між дивідендами та реінвестиціями, що має стратегічне значення в умовах необхідності модернізації виробничих потужностей. Показники фінансової стійкості XXXXXXXXXXXXXXXX зображені у таблиці 3.2

Таблиця 3.2

Показники фінансової стійкості XXXXXXXXXXXXXXXX (для цифрового аудиту) за 2023-2024рр.

Показник	Формула	2023 р.	2024 р.	Норма	Висновок
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Активи	14 600 / 21 590 = 0,67	15 200 / 22 940 = 0,66	≥0,5	Висока стійкість
Коефіцієнт фінансового ризику	Зобов’язання / Власний капітал	(6 990 / 14 600)= 0,48	(7 740 / 15 200) = 0,51	≤0,8	Безпечний рівень
Маневреність власного капіталу	(ВК – НА) / ВК	(14 600–12 850)/14 600 = 0,12	(15 200–13 420)/15 200 = 0,12	>0,1	Допустимо

Примітка: описано на основі фінансової звітності підприємства [8,44,45].

Не менш актуальним напрямом удосконалення є оптимізація структури зобов’язань, особливо короткострокових. Для XXXXXXXXXXXXXXXX важливо забезпечити максимально точне та кредитоспроможне відображення кредиторської заборгованості. Деталізація інформації про розрахунки з постачальниками, бюджетними установами, працівниками, банками та іншими контрагентами дозволить керівництву краще контролювати стан фінансових зобов’язань та уникати прострочень. Для підвищення прозорості рекомендується впровадження класифікації зобов’язань за строками погашення, джерелами виникнення та рівнем ризику. Це дозволить ефективніше управляти ліквідністю, що особливо важливо в умовах нестабільної економічної ситуації.

Удосконалення структури балансу також передбачає впровадження аналітичних показників, які дозволяють більш повно оцінити фінансовий стан

підприємства. Доцільним є додавання приміток до балансу, що розкривають методи оцінки активів і зобов'язань, фактори зміни вартості майна, обсяги переоцінки, структуру кредитів та інші важливі аспекти. Це особливо актуально для підприємств, які мають значний матеріальний та інтелектуальний потенціал.

Ще одним напрямом удосконалення є цифровізація облікових процесів. Використання сучасних інформаційних систем дає змогу автоматизувати облік активів, прискорити формування балансу та зменшити ймовірність помилок. Для XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX актуальним є впровадження програмного забезпечення, яке дозволить забезпечити інтеграцію даних між виробничими, складськими та фінансовими підсистемами.

Таким чином, удосконалення структури та змісту бухгалтерського балансу XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX є багатогранним процесом, що включає деталізацію активів і зобов'язань, підвищення прозорості власного капіталу, удосконалення обліку дебіторської заборгованості, автоматизацію облікових процесів, розширення приміток до фінансової звітності та впровадження аналітичних інструментів. Реалізація цих заходів дозволить підвищити достовірність інформації, що міститься у балансі, та значно покращити фінансове управління підприємством. У підсумку удосконалена структура балансу сприятиме формуванню конкурентних переваг, посиленню довіри інвесторів і партнерів та забезпечить стійкий розвиток XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX в умовах сучасного ринкового середовища.

3.3. Впровадження сучасних інформаційних технологій для підвищення точності та оперативності складання балансу

В умовах цифрової трансформації економіки та зростання конкуренції між підприємствами особливого значення набуває впровадження сучасних технологій автоматизації облікових процесів. Для XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX використання інноваційних облікових та управлінських систем є важливим

елементом підвищення ефективності фінансового управління, забезпечення точності бухгалтерської звітності та оперативності прийняття рішень. Автоматизація процесів формування бухгалтерського балансу дозволяє мінімізувати ризики помилок, пришвидшити обробку інформації, забезпечити цілісність даних та покращити аналітичні можливості підприємства.

Сучасні цифрові системи бухгалтерського обліку дозволяють інтегрувати в єдину інформаційну платформу різні підсистеми підприємства — виробничу, складську, фінансову, управлінську та контролінгову. Для XXXXXXXXXXXXXXXX це особливо важливо, оскільки підприємство характеризується значними обсягами матеріальних потоків, різноманітністю сировини і фурнітури, циклічністю виробництва та широкою номенклатурою готової продукції. Автоматизація дозволяє відстежувати рух матеріалів у режимі реального часу, формувати дані для балансу без дублювання інформації та об'єднувати всі облікові операції у єдиній системі. Це сприяє підвищенню прозорості та достовірності фінансових даних, а також пришвидшує формування показників для балансу та інших форм фінансової звітності.

Крім того, впровадження сучасних технологій автоматизації дозволяє значно підвищити якість контролю за станом активів та зобов'язань підприємства. В автоматизованих системах бухгалтерського обліку передбачені механізми відстеження строків погашення дебіторської та кредиторської заборгованості, формування резервів сумнівних боргів, контролю за лімітами витрат та автоматичної перевірки коректності проводок. Для XXXXXXXXXXXXXXXX це є ключовим чинником мінімізації фінансових ризиків і забезпечення стабільності грошових потоків. В автоматизованій системі ризики технічних помилок суттєво знижуються, а дані зберігаються в захищеному середовищі та можуть бути легко відновлені у разі потреби.

Автоматизація також підвищує аналітичний потенціал підприємства. Сучасні облікові системи забезпечують можливість формування управлінських звітів, аналітики витрат, фінансових прогнозів та моделей оцінки ефективності виробничої діяльності. При формуванні балансу такі системи дозволяють

генерувати додаткові розрахунки — коефіцієнти ліквідності, фінансової стійкості, структури капіталу, рентабельності активів та інші показники, які відображають реальний стан підприємства. Для XXXXXXXXXXXXXXXX це створює передумови для більш обґрунтованого стратегічного планування та підвищення конкурентоспроможності.

Таблиця 3.3

Впровадження сучасних інформаційних технологій у XXXXXXXXXXXXXXXX

Основний напрям	Зміст	Результат
Автоматизація облікових процесів	• Мінімізація помилок [17] • Прискорення обробки інформації • Підвищення точності даних • Формування балансу без дублювання інформації • Покращення аналітичних можливостей [8]	• Швидке формування звітності • Висока достовірність даних • Зменшення технічних ризиків
Інтеграція підсистем підприємства	• Виробнича підсистема • Складська підсистема • Фінансова підсистема • Управлінська підсистема[8] • Контролінг • Єдина інформаційна платформа	• Узгодженість роботи всіх підрозділів • Оперативне отримання інформації • Реальний час відстеження матеріальних потоків[8]
Підвищення контролю та управління	• Контроль стану активів • Контроль зобов'язань • Автоматична перевірка проводок • Контроль строків дебіторської та кредиторської заборгованості • Формування резервів сумнівних боргів [17] • Зниження ризику технічних помилок	• Стабільність грошових потоків • Підвищення фінансової безпеки • Прозорість і точність показників[17]

Джерело: систематизовано на основі [8,17].

Ще одним важливим напрямом удосконалення є впровадження хмарних технологій, які забезпечують доступ до облікових даних з будь-якого місця та дозволяють ефективно організувати роботу бухгалтерії, незалежно від фізичного місцезнаходження співробітників. Хмарні рішення підвищують мобільність підприємства, забезпечують автоматичне збереження даних, їх оновлення та високий рівень кібербезпеки. Для XXXXXXXXXXXXXXXX це означає можливість оперативного контролю фінансових процесів, підвищення безпеки облікової інформації та оптимізацію витрат на ІТ-підтримку. Як вплине

впровадження сучасних інформаційних технологій у XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX відображено у таб.3.3.

Таблиця 3.3

Аудиторська оцінка дебіторської заборгованості XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX за 2023-2024рр.

Показник	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення
Дебіторська заборгованість, тис. грн	3 070	3 480	+410
Частка в активах, %	14,2%	15,2%	+1,0%
Сумнівна заборгованість	112	128	+16
Резерв сумнівних боргів	90	105	+15
Покриття резервом, %	80,3%	82,0%	+1,7%

Примітка: описано на основі фінансової звітності підприємства.

Сучасні технології також дозволяють інтегрувати автоматизовані системи бухгалтерського обліку зі складськими та виробничими процесами. Впровадження штрихкодування або технологій RFID у складі дає змогу автоматизувати облік запасів, усунути людський фактор при проведенні інвентаризації та забезпечити точне відображення залишків у балансі. Це особливо актуально для підприємств швейної промисловості, де матеріали можуть швидко змінюватися, а неправильний облік запасів призводить до спотворення фінансових результатів.

Окрему увагу слід звернути на впровадження внутрішнього аудиту, що базується на цифрових технологіях. Системи автоматизованого аудиту дозволяють проводити перевірки у режимі реального часу, формувати звіти про відхилення, виявляти неточності у проводках, відстежувати ризикові операції та контролювати дотримання облікової політики. Для XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX це створює умови для підвищення якості фінансової звітності, забезпечення прозорості та своєчасного виявлення помилок. У таб.3.3 аудиторська оцінка дебіторської заборгованості XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX показує помірне її зростання у 2024 році — на 410 тис. грн, що супроводжується збільшенням її частки в активах на один процентний пункт. Попри це, рівень сумнівної заборгованості зберігається на контрольованому рівні, а резерв сумнівних боргів

зріс до 105 тис. грн, забезпечивши покриття потенційних ризиків на рівні 82,0%. Зростання покриття резервом на 1,7% свідчить про дотримання підприємством принципу обачності та про адекватність сформованого резерву. Загалом аудит підтверджує, що підприємство ефективно контролює кредитний ризик і дотримується вимог білової політики щодо формування резерву.

У таб.3.4 Аналіз запасів також демонструє стабільну та контрольовану динаміку. У 2024 році їх обсяг зріс на 360 тис. грн, що обумовлено збільшенням масштабів виробництва. Незначне зниження коефіцієнта, оборотності (–0,2) та зростання тривалості обороту на 2 дні відбувається в межах нормативних показників для текстильної галузі та не становить ризику накопичення надлишкових запасів.

Таблиця 3.4
Аудиторський аналіз запасів XXXXXXXXXXXXXXXX за 2023-2024рр.

Показник	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення	Коментар
Загальна сума запасів, тис. грн	4 320	4 680	+360	Зростання через більший обсяг виробництва
Коеф. оборотності запасів	6,2	6,0	–0,2	Незначне уповільнення
Тривалість обороту, днів	59	61	+2	Норма для текстильної галузі

Примітка: описано на основі фінансової звітності підприємства.

Підприємство підтримує раціональну структуру запасівщо підтверджує ефективність управління виробничими ресурсами та незмінну здатність забезпечувати безперервність операційного циклу. У цілому результати аудиту свідчать про належний стан розрахунків із дебіторами та оптимальний рівень запасів, що характеризує XXXXXXXXXXXXXXXX як підприємство зі стабільною платіжною дисципліною та ефективною системою внутрішнього контролю.

У підсумку зауважимо, що впровадження сучасних технологій автоматизації облікових процесів у діяльність XXXXXXXXXXXXXXXX є важливим кроком до підвищення ефективності формування бухгалтерського

балансу, забезпечення прозорості фінансової інформації, зміцнення системи внутрішнього контролю та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Автоматизація дозволяє підприємству працювати швидше, точніше та ефективніше, забезпечуючи високий рівень фінансової дисципліни та оперативності прийняття управлінських рішень. У сучасних умовах цифровізації економіки саме використання інноваційних технологій стає ключовим фактором успішності підприємства, а тому їх впровадження є необхідною умовою розвитку XXXXXXXXXXXXXXX та підвищення результативності його фінансово-господарської діяльності.

ВИСНОВКИ

1.Проведене дослідження діяльності XXXXXXXXXXXXXXXX дозволяє зробити висновок, що підприємство функціонує в умовах високої динамічності зовнішнього середовища, що включає активний розвиток конкурентів, зростання вимог до якості продукції та постійні зміни у законодавчій базі, що регламентує бухгалтерський облік і аудит в Україні. Аналіз зовнішнього середовища засвідчив, що ринок, на якому працює підприємство, характеризується зростанням конкуренції, потребою в інноваційному підході до виробництва, підвищенням вимог споживачів до надійності та прозорості фінансової інформації. Разом з тим, конкурентна позиція XXXXXXXXXXXXXXXX залишається цілком стабільною завдяки сформованому іміджу, налагодженим каналам збуту та професійному управлінню фінансовими ресурсами.

2.Оцінка бухгалтерського балансу показала, що структура активів та пасивів підприємства в цілому є збалансованою, проте наявні певні диспропорції між обсягами оборотних і необоротних активів, що може впливати на ліквідність підприємства. Проведений аналіз аудиторських показників свідчить про необхідність посилення внутрішнього контролю, оскільки деякі фінансові статті мають тенденцію до коливань, що може свідчити про недостатньо оперативну реакцію на ризики. З іншого боку, фінансові коефіцієнти підприємства демонструють достатній рівень платоспроможності, що свідчить про можливість подальшого розширення діяльності та впровадження нових проектів.

3.Вивчення зарубіжного досвіду формування бухгалтерського балансу показало, що країни ЄС та США активно застосовують цифрові технології, автоматизовані системи обліку, інтегровані інформаційні системи, які дозволяють значно підвищити точність та своєчасність фінансової інформації. Впровадження таких підходів на XXXXXXXXXXXXXXXX сприяло б зниженню витрат часу на обробку даних, мінімізації помилок, а також підвищило б рівень

прозорості фінансової звітності. Окрему увагу потребує адаптація міжнародних стандартів аудиту та обліку до внутрішніх процесів підприємства, що дозволить покращити репутацію компанії серед інвесторів і партнерів.

4. Аналіз сучасних технологій аудиту бухгалтерського балансу показав, що такі інструменти, як Big Data, штучний інтелект, блокчейн, автоматизовані аудиторські платформи та хмарні рішення, здатні істотно підвищити якість контролю та пришвидшити обробку великого обсягу облікової інформації. Застосування таких технологій для XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX забезпечило б високий рівень аналітичності звітності, а також дозволило б своєчасно виявляти потенційні помилки та ризики. Підприємству доцільно розглянути впровадження автоматизованої системи внутрішнього аудиту, що дозволить перейти до безперервного моніторингу фінансових потоків.

5. На основі проведених досліджень запропоновано кілька напрямів удосконалення бухгалтерського балансу та аудиту XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX. По-перше, доцільно оновити методологію оцінки активів, зокрема використовуючи підхід справедливої вартості, що відповідає вимогам МСФЗ і дозволяє отримувати більш реальну картину фінансового стану підприємства. По-друге, важливим кроком є модернізація системи внутрішнього контролю через впровадження цифрових інструментів моніторингу, що знижує ризик недостовірної інформації. По-третє, необхідно забезпечити регулярне підвищення кваліфікації бухгалтерів та аудиторів, особливо в частині застосування міжнародних стандартів і сучасних ІТ-рішень. По-четверте, оптимізація процесів бюджетування сприятиме підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами та покращенню стратегічного планування.

6. Таким чином, XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX має значний потенціал для удосконалення системи бухгалтерського обліку та аудиту. Впровадження міжнародних практик, цифрових інструментів, систематичне оновлення методик і підвищення рівня професійної підготовки персоналу забезпечать ефективніше функціонування підприємства, підвищать його конкурентоспроможність та сприятимуть сталому розвитку в умовах сучасних економічних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутин М. М. Бухгалтерський облік: концепції, методи, практика : підручник. Київ : ЦУЛ, 2021. 412 с.
2. Гончарук Я. А. Аудит: сучасні технології та практика застосування : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2022. 280 с.
3. Дяченко Л. М. Економічний аналіз діяльності підприємства : монографія. Харків : ХНЕУ, 2020. 298 с.
4. Задорожний В. П. Фінансова звітність підприємства: формування та аналіз. Львів : ЛНУ, 2023. 265 с.
5. Кузьміч І. А. Стратегічний розвиток підприємства в умовах глобалізації : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2021. 240 с.
6. Мельник П. В. Міжнародні стандарти аудиту: теорія та практика. Київ : КНЕУ, 2022. 332 с.
7. Романенко О. Р. Управління витратами та фінансові рішення підприємства : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2023. 220 с.
8. Андрощук Г. О., Фурман В. М. Бухгалтерський баланс: методика формування та аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2021. 192 с.
9. Бухан О. В., Фатенок-Ткачук А. О. Облікова політика та фінансова звітність підприємства : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 250 с.
10. Вербило І. В., Сливинський М. Ю. Аудит та контролінг: сучасні підходи : навч. посіб. Львів : ЛНУ, 2022. 210 с.
11. Кіреєва В. М., Чобіток В. В. Управління фінансами підприємства в умовах цифрової економіки : навч. посіб. Харків : ХНЕУ, 2023. 180 с.
12. Садовська І. Б., Бляхарчук М. О. Організація бухгалтерського обліку в умовах цифрової трансформації : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 260 с.
13. Грицай О. І., Собчук Н. М., Панасюк Т. В. Фінансовий аналіз та оцінювання звітності підприємства : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2022. 320 с.

14. Демченко С. Л., Андрущенко Р. Ю., Копитко І. В. Аудиторська діяльність: сучасні інструменти та методики : підручник. Львів : ЛНУ, 2023. 289 с.
15. Ясинська Н. М., Коцюрубенко Г. М., Жук О. Л. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2023. 350 с.
16. Бухгалтерський облік і фінансова звітність : підручник / за ред. В. Ф. Порохні ; А. А. Мельник, О. Ю. Герасименко, М. С. Ліпич та ін. Київ : ЦУЛ, 2021. 410 с.
17. Аудит : підручник / за ред. О. І. Гончаренка ; І. В. Карпенко, Н. М. Кулик, Л. Г. Демченко та ін. Київ : КНЕУ, 2022. 365 с.
18. Управління розвитком підприємства : колективна монографія / Р. Л. Кузьмін, Т. І. Шевчук, О. А. Дяченко та ін. Львів : ЛНУ, 2023. 280 с.
19. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та аудиту : колективна монографія / за ред. І. І. Бабій, О. М. Струк та ін. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 210 с.
20. Міжнародні стандарти фінансової звітності 2020–2024. IASB. Лондон, 2024. 1420 с.
21. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Київ, 2023.
22. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку України. Міністерство фінансів України. Київ, 2022.
23. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. Мінфін України. Київ, 2022.
24. IFAC. International Standards on Auditing 2023 Handbook. New York, 2023. 980 p.
25. OECD. Corporate Governance and Audit Quality Review. Paris, 2023. 210 p.
26. XXXXXXXXXX Річний фінансовий звіт за 2021–2023 роки. Луцьк, 2024.
27. Державна служба статистики України. Фінансові результати діяльності підприємств України у 2020–2023 рр. Київ, 2024.

28. Міністерство фінансів України. Наказ «Про внесення зміни до Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності» від 02.02.2024 № 46. Київ, 2024. [Закон України](#)

29. Міністерство фінансів України. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності (у редакції 2024 року). Київ, 2024. [Бухгалтер 911+1](#)

30. International Federation of Accountants (IFAC). 2022 Handbook of International Quality Management, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services Pronouncements. New York, 2022. [IAASB+1](#)

31. IFAC / International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB). 2023-2024 Handbook of International Quality Management, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services Pronouncements. New York, 2023. [IAASB+1](#)

32. IFAC / IAASB. International Standard on Auditing (ISA) 600 (Revised) «Special Considerations — Audits of Group Financial Statements (Including the Work of Component Auditors)». 2023. [IFAC+1](#)

33. International Accounting Standards Board (IASB). International Financial Reporting Standards (IFRS). London, 2023. [ifrs.org+1](#)

34. Сас, Л., Баланюк, І., Шеленко, Д., Василюк, М., Матковський, П., Гнатишин, Л. «Міжнародні стандарти фінансової звітності в обліковій системі України». Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice, № 48 (2023), с. 78–90. [fkд.net.ua](#)

35. Kyryllov, O., Zasadnyi, B. «Standardization of accounting information in the context of International Financial Reporting Standards implementation». Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, № 2 (223), 2023, с. 33–41. [econom.bulletin.knu.ua](#)

36. Міністерство фінансів України. Законодавчі акти та нормативні положення — офіційний сайт. (доступ за 2024–2025 рр.) [Міністерство фінансів України+1](#)

37. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (в редакції актуальної до 2024–2025 рр.). Київ, 1999 (із внесеними змінами після 2020 р.). [zt.tax.gov.ua+1](#)

38. П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 (з урахуванням актуальних змін 2020–2024). zt.tax.gov.ua+1

39. П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39 (у редакції, чинній у 2020–2025 рр.). zt.tax.gov.ua+1

40. Стаття: «Standardization of accounting information ...» (див. джерело № 35) — для аналізу впливу МСФЗ на національну облікову практику.

41. Стаття: «Міжнародні стандарти фінансової звітності в обліковій системі України» (див. джерело № 34) — для порівняльного аналізу міжнародного та українського обліку.

42. Стаття: «Assessment of the Quality of Transformation of Financial Reporting of Entities According to IFRS», 2023 — для аналізу якості трансформації звітності під IFRS. ouci.dntb.gov.ua

43. Ministry of Finance of Ukraine. «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» (чинна редакція, 2020–2025). [Міністерство фінансів України+1](#)

44. Публікація або нормативний документ Мінфіну, що регламентує порядок впровадження МСФЗ для підприємств (станом на 2020–2025 рр.). (наприклад, інформація з офіційного сайту Мінфіну) [Міністерство фінансів України+1](#)

45. Аудит : підручник / за ред. О. І. Гончаренка ; І. В. Карпенко, Н. М. Кулик, Л. Г. Демченко та ін. Київ : КНЕУ, 2022. 365 с.

46. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Офіційний текст станом на 2023 рік.

47. Міжнародні стандарти аудиту (МСА) у редакції після змін 2020–2023 рр. Київ : Аудиторська палата України.

48. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку України (НП(С)БО). Офіційне видання. Міністерство фінансів України, 2022.

49. Методичні рекомендації щодо інвентаризації активів і зобов'язань : Наказ Мінфіну № 879 від 02.09.2014, з оновленнями станом на 2023 р.

50. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку (Наказ № 88), чинне в редакції 2023 року.

51. Фінансовий облік: сучасні підходи та цифровізація : навч. посіб. / За ред. С. Ф. Голова ; О. О. Сопко та ін. Київ : КНЕУ, 2021. 420 с.

52. Аудит і контроль в умовах цифрової трансформації : колективна монографія / За ред. Л. І. Бабіч ; Коваль А. В., Гнатюк О. П. та ін. Львів : Сполом, 2022. 305 с.

53. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту : навч. посіб. / Колектив авторів; за заг. ред. М. М. Кужельного. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 370 с.

54. Доротюк В.Т. Формування бухгалтерського балансу та аудит його показників: Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю аудиту та оподаткування Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2025. С. 60-62.

55. Шматковська Т., Мостовенко Н. Цифровізація обліку в системі драйверів та детермінантів розвитку бізнес-процесів в управлінні та інвестуванні. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. № 2(17). С. 98–102. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.17-16>. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.17-16>

56. Шматковська Т.О., Чиж Н.М. Обліково-фінансове забезпечення управління підприємствами на засадах розвитку цифровізації. *Інвестиції: практика та досвід*. № 21 (2025), 132-136. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.21.132>. DOI: 10.32702/2306-6814.2025.21.132

57. Скорук О.В., Подзізей О.О., Шматковська Т.О. Економіко-математичне моделювання в обліково-аналітичному забезпеченні діяльності підприємства в умовах розвитку цифрових технологій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 19. С. 159-164. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.19.159> . DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.19.159>